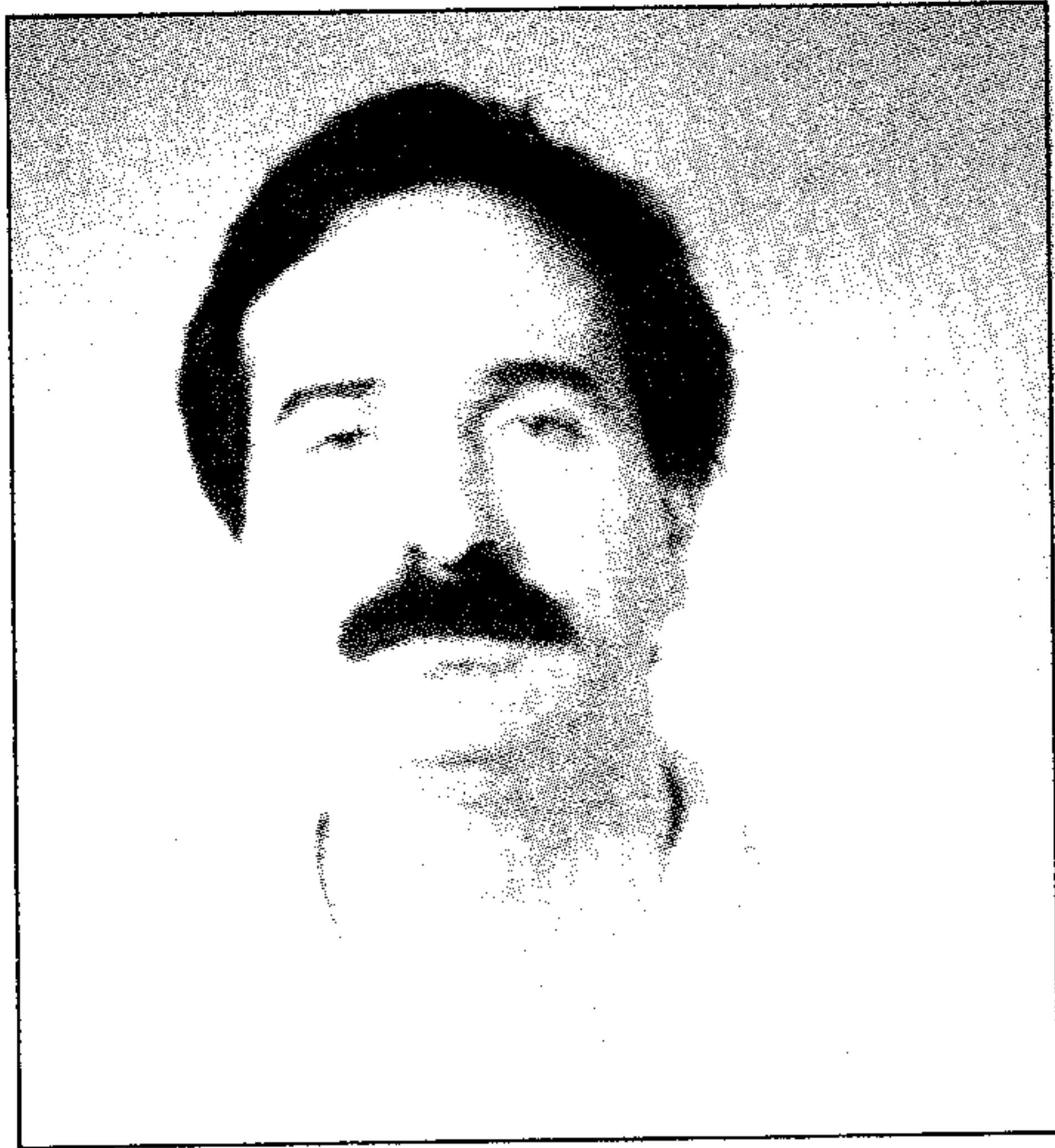

Το σοκ του μέλλοντος

ΜΑΝΟΣ ΔΑΝΕΖΗΣ,
Επικουρος Καθηγητής
Πανεπιστημίου Αθηνών

Πάνε αρκετά χρόνια, που γίνονται ολοένα και εμφανέστερα τα σημεία παρακμής της σημερινής παγκόσμιας κοινωνικής δομής, που συγκροτήθηκε προκειμένου να εξυπηρετήσει τις ανάγκες μιας θυελλώδους βιομηχανικής ανάπτυξης.

Η αρχή της κρίσης της βιομηχανικής κοινωνίας μας, εκδηλώνεται ως αποτέλεσμα της εξεύρεσης φτηνών πρώτων υλών και ενέργειας, παραγόντων πάνω στους οποίους δόμησε την ύπαρξή της.

Η δυσπραξία αυτή οφείλεται κύρια σε δύο γεγονότα: Πρώτον, την αρχή εξάντλησης των πρώτων υλών, που είναι αποτέλεσμα μιας μακρόχρονης

υπερεκμετάλλευσης και δεύτερον, το τέλος της περιόδου της αποικιοκρατίας και του νεοιμπεριαλισμού.

Οι πλούσιες βιομηχανικές χώρες βλέπουν πλέον να αλλάζουν οι εμπορικοί όροι των συναλλαγών και το κόστος να αυξάνεται σημαντικά.

Το κυριότερο όμως είναι ότι η εξάρτηση των βιομηχανικών κρατών, από τις χώρες παραγωγής ενέργειας και πρώτων υλών, δημιουργεί πιέσεις στο πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο, που δυναμιτίζει τις βάσεις του βιομηχανικού πολιτισμού. Κάτω από το πόρισμα αυτών των εξελίξεων, είναι εύκολο να διαπιστώσουμε ότι η πολυδιαφημισμένη νέα τάξη πραγμάτων την οποία προσπαθούν να επιβάλλουν οι μεγάλες δυνάμεις, δεν αποτελεί παρά μια προσπάθεια ελέγχου των αποθεμάτων πρώτων υλών και ενέργειας, καθώς και των οδών πρόσβασης προς αυτές.

Το κρίσιμο όμως γεγονός είναι ότι κατά πάσα πιθανότητα τα φαινόμενα αυτά δεν συνιστούν μια περιστασιακή κρίση, αλλά μόνιμα χαρακτηριστικά, που θα ακολουθούν την κοινωνία μας μέχρι της πλήρους συγκρότησης ενός νέου πολιτισμικού κύματος που θα στηρίζεται σε νέες πηγές ενέργειας και πρώτων υλών.

Κάτω από το πόρισμα αυτών των εξελίξεων, οι υπό ανάπτυξη κοινωνίες, αν θέλουν να επιζήσουν, θα πρέπει να αναθεωρήσουν ραγδαία την οικονομική και κοινωνική δομή τους, κα-

θώς και την ενεργειακή πολιτική τους.

Στο επίπεδο των εξωτερικών σχέσεων, οι απειλούμενες κοινωνίες θα πρέπει να ξεπεράσουν δόγματα και αφορισμούς, και να συνεργαστούν ισότιμα και συμπληρωματικά στο πλαίσιο πολυθετικών εθνικών ομάδων κρατών, που βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης.

Αυτό που θα πρέπει να θεωρηθεί βέβαια είναι ότι κανένα κράτος δεν είναι πλέον διατεθειμένο να προσφέρει σε άλλα, περισσότερα από όσα αναμένει να πάρει στο μέλλον από αυτά.

Το σοκ όμως των ραγδαίων οικονομικών και κοινωνικών αλλαγών, θα σημάνει ίσως το τέλος εκείνων των κοινωνιών που μη κατανοώντας τα πραγματικά αίτια της κρίσης, θα πολυδιασπαστούν σε ομάδες διαμαρτυρίας, αμφισβήτησης ή ακόμα διεκδίκησης και υπεράσπισης ενός καταναλωτικού τρόπου ζωής που είναι δεδομένο ότι θα χαθεί μαζί με το επερχόμενο τέλος της κοινωνίας που το δημιούργησε.

Επειδή όμως η κοινωνική πολυδιάσπαση και οι έντονες κοινωνικές αντιδράσεις είναι αναμενόμενο επακόλουθο του ραγδαίου παγκόσμιου κοινωνικού μετασχηματισμού, οι ευθύνες των ηγεσιών είναι τεράστιες.

Η κρίση θα πάρει, εν καιρώ, εκρηκτικά χαρακτηριστικά, αν δεν αντιμετωπιστεί από την αρχή με πνεύμα κοινωνικής συναίνεσης και δικαιοσύνης.

Αυτό που θα πρέπει να αντιληφθούν οι προνομιούχες οικονομικά τάξεις είναι ότι, αν δεν επωμιστούν έγκαιρα και δίκαια το μερίδιο του κόστους που τους αναλογεί, σύντομα θα αναγκαστούν να πληρώσουν ολόκληρο το κόστος, κάτω από εξαιρετικά δυσάρεστες συνθήκες.

Οι καιροί είναι δύσκολοι και θα πρέπει να γίνει συνείδηση ότι η λύση του προβλήματος απαιτεί την συμμετοχή και συναίνεση όλων των κοινωνικών ρευμάτων, στα πλαίσια μιας πανεθνικής προσπάθειας ελαχιστοποίησης των οδυνηρών επιπτώσεων της κοινωνικής παλλίρροιας που σαρώνει την παγκόσμια κοινωνία.